

Aurelio Fernández

GEBODEN EN DEUGDEN

Inleiding op de Toegepaste moraal

2019

INHOUDSOPGAVE

Afkortingen	11
Afkortingen van documenten van het leergezag van de Kerk	11
Andere afkortingen	12
Voorwoord	13
Hoofdstuk I. Opbouw van de toegepaste moraal	15
Verhouding van de fundamentele moraal tot de toegepaste moraal	15
Verskillende modellen van de toegepaste moraaltheologie	16
Het mysterie van de roeping tot gemeenschap van de mensen met God en met elkaar en haar praktische verwerkelijking	19
De tien geboden	22
Het verplichtende karakter van de decaloog	24
<i>a) De tien geboden en de deugden</i>	26
<i>b) De geboden en de zaligsprekingen</i>	27
Atheïsme, agnosticisme, secularisme	28
<i>Atheïsme</i>	28
<i>Agnosticisme</i>	29
<i>Secularisme</i>	31
Hoofdstuk II. Het eerste gebod (I)	33
Gij zult de Heer uw God aanbidden en Hem dienen	34
Het geloof, de hoop en de liefde scheppen de gemeenschap met God en met de mensen	36
Het theologische begrip <i>geloof</i>	38
<i>a) Verplichtingen ten aanzien van het geloof</i>	38
<i>b) Zonden tegen het geloof</i>	41

Het theologische begrip <i>hoop</i>	42
Theologisch begrip van de deugd van <i>liefde</i>	44
<i>a) Betekenis van de deugd van liefde</i>	44
<i>b) Zonden tegen de liefde</i>	47
Hoofdstuk III. Het eerste gebod (II)	49
“Hem alleen zult gij aanbidden”: de deugd van godsvrucht.....	50
De daden van de deugd van godsvrucht	52
<i>a) Aanbidding</i>	52
<i>b) Eerherstel</i>	55
<i>c) Dankzegging</i>	56
<i>d) Smeekgebed</i>	57
De maatschappelijke verplichtingen van de godsdienst en de gods- dienstvrijheid	59
Zonden tegen de deugd van godsvrucht	62
<i>a) Door een tekort</i>	62
<i>b) Door een teveel</i>	63
De beeldenverering	64
Houding van de mens tegenover God: de deugd van nederigheid en gehoorzaamheid	65
Hoofdstuk IV. Het tweede en derde gebod	69
Gij zult de naam van de Heer uw God niet lichtvaardig gebruiken	70
Het ‘heilige’ en het ‘profane’	71
De eed.....	73
<i>a) Belang</i>	73
<i>b) Soorten van eedaflegging</i>	75
De gelofte en haar volbrenging	76
Zonden tegen het tweede gebod	78
Het derde gebod: de feestdagen heiligen.....	80
Zonden tegen het derde gebod	82
<i>a) Wat betreft het bijwonen van de Eucharistie</i>	83
<i>b) Wat betreft de zondagsrust</i>	83
De geboden van de Kerk	84

Hoofdstuk V. Het vierde gebod	87
Het christelijk huwelijk.....	88
Het gezin in Gods plan	90
Plichten van de gehuwden jegens elkaar	92
<i>a) Eisen van liefde</i>	92
<i>b) Eisen van rechtvaardigheid</i>	93
Verplichtingen van de ouders jegens de kinderen	95
<i>a) Eisen van liefde</i>	95
<i>b) Eisen van rechtvaardigheid</i>	96
Verplichtingen van de kinderen jegens de ouders	97
Het gezin en de maatschappij.....	99
Het burgerlijk gezag en het gezin	101
De gezagsdragers in de burgerlijke maatschappij	103
Hoofdstuk VI. Het vijfde gebod (I)	105
Het bijbels getuigenis over de waarde van het leven.....	106
Het respect voor de lichamelijke integriteit: sterilisatie	108
<i>a) Indirecte sterilisatie</i>	109
<i>b) Directe sterilisatie</i>	110
Ingrepen in de menselijke bevruchting of voortplanting	112
<i>Kunstmatige bevruchting (kunstmatige voortplanting)</i>	112
Prenatale diagnostiek.....	117
Abortus	119
Hoofdstuk VII. Het vijfde gebod (II)	125
Moord.....	126
Terrorisme	127
Marteling	128
Wettige zelfverdediging	129
Transplantatie	131
Wetenschappelijk onderzoek.....	133
Het respect voor de gezondheid. Alcoholisme en drugsverslaving.....	136
Zelfmoord.....	137

De zorg voor de vrede: de oorlog vermijden.....	139
Euthanasie	140
Respect voor de doden.....	143
Hoofdstuk VIII. Het zesde gebod (I)	145
“Gij zult geen echtbreuk plegen”	146
De schepping van man en vrouw.....	147
Transseksualiteit	149
De genderideologie	152
Bereik en betekenis van de menselijke seksualiteit.....	156
De deugd van kuisheid.....	158
Opvoeding tot zuiverheid	160
De zonden tegen de kuisheid.....	161
<i>a) Ongehuwd samenwonen</i>	162
<i>b) Homoseksualiteit</i>	163
<i>c) Masturbatie</i>	165
Andere zonden tegen de kuisheid	167
<i>a) Wisselende seksuele contacten</i>	167
<i>b) Pornografie</i>	168
Hoofdstuk IX. Het zesde gebod (II)	171
De liefde van de echtgenoten.....	172
Liefde is vruchtbaar. De vruchtbaarheid van het huwelijk	175
Verantwoord ouderschap.....	177
De aantasting van de waardigheid van het huwelijk	179
<i>a) Overspel</i>	180
<i>b) Abortus</i>	181
Misbruiken binnen het huwelijk: anticonceptionele middelen.....	185
Hoofdstuk X. Het zevende gebod	189
“Gij zult niet stelen”	190
De universele bestemming en het eigendom van de goederen	192
De deugd van rechtvaardigheid.....	194

De deugd van solidariteit	197
De onrechtvaardigheid en de genoegdoening	198
Respect voor de Schepping	201
De rechtvaardigheid van het betalen van belasting	202
De deelname aan het politieke leven	203
Hoofdstuk XI. Het achtste gebod	209
“Gij zult geen valse getuigenis geven en niet liegen”	210
De deugd van waarachtigheid.....	211
De leugen.....	213
Het geheim	216
De zonden tegen de waarheid	218
Vrijheid van meningsuiting: de massacommunicatiemiddelen.....	221
Getuigenis afleggen van de waarheid: het martelaarschap.....	225
Hoofdstuk XII. Het negende en tiende gebod	229
Het negende gebod: “De vrouw van uw naaste niet begeren”	230
Het tiende gebod: de goederen van een ander niet begeren	232
De innerlijke zonden van gedachten en verlangens	234
De bewegingen van het zinnelijk streefvermogen	237
Afwijzing van het ‘farizeïsme’	239
De deugd van onthechting	241
<i>a) Ten aanzien van de deugd van zuiverheid</i>	241
<i>b) Ten aanzien van de deugd van armoede</i>	242
Zoeken naar heiligheid	244
Hoofdstuk XIII. De deugden (I)	247
De kardinale deugden.....	248
De deugd van voorzichtigheid	251
Activiteiten van de voorzichtigheid: oordeel, vastbeslotenheid, gebed, raad	253
Voorzichtigheid en geweten	255
Valse interpretaties van de deugd van voorzichtigheid	256

Hoofdstuk XIV. De deugden (II)	265
De deugd van sterkte	266
Noodzaak van de sterkte	267
Sterkte en lijden	268
Sterkte en martelaarschap	270
Andere met de sterkte samengaande deugden	274
<i>a) Grootmoedigheid</i>	275
<i>b) Grootdadigheid</i>	275
<i>c) Geduld</i>	276
<i>d) Lankmoedigheid</i>	276
<i>e) Volharding</i>	277
<i>f) Standvastigheid</i>	277
Zonden tegen de deugd van sterkte	278
<i>a) Zonden tegen de deugd van sterkte</i>	278
<i>b) Zonden tegen de deugd van grootmoedigheid</i>	279
<i>c) Zonden tegen de deugd van grootdadigheid</i>	280
<i>d) Zonden tegen de deugd van geduld</i>	280
<i>e) Zonden tegen de deugd van lankmoedigheid</i>	281
<i>f) Zonden tegen de deugden van volharding en standvastigheid</i>	281
 Hoofdstuk XV. De deugden (III)	 283
De deugd van matigheid	284
Belang van de matigheid voor de verwerkelijking van de persoon	287
Het ascetische gevecht om de deugd van matigheid te verwerven	289
Zonden tegen de deugd van matigheid	292
1. <i>Onmatigheid</i>	292
<i>a) Genoegens van het eten en drinken</i>	292
<i>b) De genoegens van de materiële zaken</i>	293
<i>c) Seksuele genoegens</i>	294
2. <i>Ongevoeligheid</i>	296
Verwante deugden	297
Christelijke zin van de versterving	298
 Bibliografie	 301

VOORWOORD

Met dit boek besluiten wij onze uiteenzetting van de katholieke moraaltheologie. Het eerste deel, *Fundamentele moraal*, dat ook in de Atrium-serie is verschenen, bestudeert de grondslagen van het zedelijk handelen. In dit deel worden de concrete omstandigheden uiteengezet waarin het morele leven van de katholiek zich afspeelt. Het handelt dus over het onderdeel van de moraal dat *Toegepaste moraal* wordt genoemd.

Evenals in het eerste deel is het de bedoeling van de leerstellige uiteenzetting de morele leer 'begrijpelijk te maken voor de algemeen ontwikkelde lezer' en daarbij de vaktaal van de theologische wetenschap te vermijden. Niettemin moet de uiteenzetting correct zijn, zodat zij een getrouwe weerspiegeling is van de christelijke leer over de toegepaste moraal.

Wij volgen het schema van de geboden en deugden zoals we dat aantreffen in de *Catechismus van de Katholieke Kerk*. Een aantal begrippen die in de diverse hoofdstukken van dit deel aan de orde komen, worden in de *Catechismus* in een breder perspectief geplaatst. Wie een meer volledige uiteenzetting wenst, kan in de bibliografie een overzicht vinden van een aantal belangrijke documenten van het leergezag.